

Продуктивність корів		Індивідуальні період, дні	Скоректована продуктивність на 305 днів лактації	
надій за 90 днів лактації, кг	вміст жиру в молоці, %		надій, кг	вміст жиру в молоці, %
773 ± 25	3,63 ± 0,06	76 ± 7	1894	3,74
878 ± 25	3,70 ± 0,04	60 ± 4	2151	3,81
992 ± 26	3,69 ± 0,03	56 ± 4	2430	3,80
1146 ± 30	3,82 ± 0,07	45 ± 7	2808	3,93

УДК 636.2.081/082

МІЖГОСПОДАРСЬКЕ СЕЛЕКЦІЙНЕ СТАДО КОРІВ М'ЯСНОГО НАПРЯМУ ПРОДУКТИВНОСТІ НА УКРАЇНІ

О. П. ЧИРКОВА, канд. с.-г. наук

М. Ф. ПАВЛІЧЕНКО, канд. біол. наук

М. І. КИРИЛКОВ, наук. співроб.

УкрНДІ розведення і штуч. осіменіння велик. рогатої худоби

Поліпшення тварин чернігівського і придніпровського внутріпородних типів значною мірою зумовлюється якістю бугаїв-плідників, що в свою чергу зумовлена їх генотипом. У зв'язку з цим відбір високопродуктивних корів, замовні парування з бугаями, перевіреними за власною продуктивністю і якістю потомства, сприятиме цілеспрямованому вирощуванню цінних у племінному відношенні плідників.

Отже, селекційний прогрес залежить від інтенсивності відбору корів у селекційне стадо.

За кордоном селекції бугайців приділяють значну увагу.

Так, в Англії розроблено чітку систему вирощування і попереднього відбору бугайців. Спочатку реєструють елітних корів, від яких передбачено відбирати бугайців як потенціальних поліпшувачів. У ФРН для запобігання впливу середовища на прояв спадкових якостей корів утримують на спеціальних станціях у стандартних умовах годівлі та утримання. Подібні станції створено в Голландії та Швеції. Відбір високопродуктивних корів з метою одержання від них бугаїв є основним елементом програми генетичного поліпшення м'ясних порід у Франції.

Створення міжгосподарського селекційного стада корів — це нова організа-

ційна форма в племінній роботі з м'ясними породами на Україні. Початком цієї роботи були розробка стандартів відбору, вивчення продуктивних, екстер'єрних показників і відтворної здатності корів, створення картотеки на корів, складання плану індивідуального підбору з метою одержання бугаїв належної породної структури.

Методика досліджень. Розрахунок потреби в коровах міжгосподарської селекційної групи провели за методикою В. Ю. Недави, М. Ф. Павліченка, В. Г. Сокола, що передбачає одержання від корів тільки бугаїв-поліпшувачів. При відборі корів у селекційну групу враховували породність, живу масу, молочність, походження, типовість, відтворну здатність.

Вперше міжгосподарську селекційну групу корів сформовано в 1976 р. у шести господарствах республіки. На основі індивідуальної оцінки відібрано 267 корів, або 10,6% загального поголів'я. Щорічно склад корів уточнювали й доповнювали. В 1980 р. у 12 репродукторах відібрано 1552 корови, або 21,8%. Питома вага корів в окремих господарствах змінюється від 6,4 до 40%. Найбільше тварин відібрано в репродукторах ім. Постишева Черкаської, «Перемога комунізму» Полтавської, «Зоря комунізму» Кіровоград-

1. Індекс відтворення корів

Господарство	Вік отелення, міс		
	25	26-32	33

Чернігівський тип

«Поливанівка»	0,60	0,56	0,51
«Перемога кому- нізму»	0,67	0,60	0,43
Ім. Гоголя	0,68	0,63	0,57
Ім. Фрунзе	0,66	0,57	0,45
Ім. Постишева	0,71	0,66	0,59
В середньому	0,66	0,60	0,51

Придніпровський тип

«Поливанівка»	0,51	0,54	0,49
«Перемога кому- нізму»	0,63	0,54	0,41
Ім. Гоголя	—	0,53	0,46
Ім. Постишева	0,57	0,61	0,53
В середньому	0,57	0,56	0,47

ської та «Поливанівка» Дніпропетровської області (25,3—41,1%). Кількість відібраних корів залежить від племінної цінності стад, породного складу та рівня племінної роботи.

Результати досліджень. Тварини чернігівського типу становлять 67,3% загальної кількості, придніпровського — 22,4%. Порівняно з минулими роками нині значно збільшилась кількість корів другого покоління ($\frac{3}{4}ш^1/4у$; $\frac{3}{4}ш^1/4с$; $\frac{3}{4}к^1/4у$; $\frac{3}{4}к^1/4с$) та трипородних помісей ($\frac{1}{2}к^1/4ш^1/4у$; $\frac{1}{2}ш^1/4к^1/4с$; $\frac{1}{2}к^1/4ш^1/4с$; $\frac{1}{2}ш^1/4к^1/4с$).

Особливу увагу при відборі корів приділяли типовості. Так, корови чернігівського типу мають світло-полову і полову масть, світлі слизові оболонки. Тип будови тіла міцний, щільний, тварини рослі, широкотілі, мають глибокі й широкі груди, пряму спину, поперек і крижі добре виповнені, черево об'ємисте, проте не відвисле.

На відміну від чернігівського корови придніпровського типу світло-сірої або ж полові масті з темними слизовими оболонками. Висотні проміри корів придніпровського типу на 2—12 см більші, а широтні й на 1—15 см менші, ніж у тварин чернігівського типу. Коефіцієнти мінливості промірів невисокі (1,6—7,5%), що свідчить про однотипність тварин селекційної групи.

Поряд із збільшенням кількості корів поліпшується їх якість. Жива маса корів підвищилася на 8%. Нині повновікові корови чернігівського типу важать 593, а придніпровського — 556 кг, тобто на 37 кг менше.

Мінливість живої маси корів з першим отеленням збільшилась і в межах господарств становить від 8,7 до 15,5%. Під впливом інтенсивності відбору мінливість зменшувалась до 5,3—12,2%.

Майже на 12% підвищилась молочність корів і досягла залежно від отелення 243—270 кг (жива маса телят при відлученні) при мінливості цієї ознаки 5,2—17,2%. Ці показники молочності відповідають вимогам класу еліта і елітарекорд.

Порівнюючи продуктивність корів селекційної групи із середніми даними конкретних стад, ми встановили різну інтенсивність відбору в господарствах, що залежить від багатьох факторів (диференціалу відбору, коефіцієнтів успадкування, інтервалу зміни поколінь). Так, ефективність відбору за живою масою становить 120 кг, за молочністю — 15,2 кг.

Одночасно досліджували з метою уточнення деякі параметри відбору. Важливою селекційною ознакою є відтворна здатність корів. З урахуванням віку першого отелення встановлено індекси відтворення (Вінничук Д. Т., 1970). Із збільшенням віку першого отелення індекс відтворення знижується (табл. 1). Суттєве зниження відмічено при отеленні корів у віці 33 міс і старше (0,43—0,54). Згідно з наведеними даними, від-

2. Характеристика корів за живою масою і молочністю залежно від віку першого отелення

Показники	Вік отелення, міс		
	до 25	26-32	33 і старше
Жива маса (M±m)	481±6,0	517±6,3	598±10,8
C _v	12,7	10,1	10,2
Молочність (M±m)	197±12,6	196±3,6	200±4,0
C _v	19,3	15,2	11,2

3. Залежність молочності та індексу відтворення від живої маси корови

Показники	Перше отелення			Третє отелення		
	541 кг і більше	490—540 кг	489 кг і менше	601 кг і більше	551—600 кг	550 кг і менше
Жива маса в середньому	583	515	456	650	582	530
Молочність	206	207	198	245	239	242
Коефіцієнт кореляції між живою масою і молочністю	0,17	0,18	0,05	0,16	0,17	0,20
Індекс відтворення	0,52	0,58	0,59	0,60	0,62	0,62
Коефіцієнт кореляції між живою масою та індексом відтворення	0,46	-0,12	0,25	0,02	-0,01	-0,02

творна здатність корів чернігівського типу дещо вища (на 8,0—10,0%), ніж придніпровського.

Вік першого отелення впливає на живу масу корів-первісток і їх молочність, зокрема, із збільшенням віку першого отелення жива маса корів підвищується на 119 кг, а молочність — на 4—6 кг (табл. 2).

Значне зниження індексу відтворення при збільшенні віку першого отелення дає змогу поглибити дослідження в цьому напрямі. У зв'язку з цим ми вивчили залежність між живою масою і молочністю, живою масою та індексом відтворення. При цьому з'ясувалось, що залежність між живою масою і молочністю незначна (0,05—0,20), а між живою масою і індексом відтворення у повновікових корів зовсім відсутня (табл. 3).

В окремих групах первісток кореляційна залежність має дещо інший характер. Так, значна кореляційна залежність (0,25—0,46) між живою масою та індексом відтворення спостерігається у групах корів живою масою 541 кг і більше та 489 кг і менше, тобто вище вимог класу еліта-рекорд і нижче першого класу. Залежність між живою

масою і індексом відтворення відсутня (-0,12) в групі корів живою масою 490—540 кг.

Наступним етапом селекційного процесу в стадах м'ясного напрямку продуктивності буде випробування та оцінка бугайців, вирощених від корів селекційної групи, за власною продуктивністю та якістю потомків.

З метою генетичного поліпшення внутріпородних типів м'ясної худоби розроблено єдину схему селекційно-плеїмної роботи для плеїмних репродукторів. Ця схема об'єднує основні елементи селекційного процесу, одним з яких є всебічна оцінка плеїмної цінності корів та відбір із загального поголів'я селекційної групи. Все ж провідним залишається відбір плеїмних бугайців та оцінка їх за власною продуктивністю, відтворною здатністю і якістю потомків, виявлення поліпшувачів та нагромадження від них сперми в генофондних сховищах.

Висновки. При відборі корів у міжгосподарську селекційну групу слід враховувати не лише живу масу корів, а й вік їх першого отелення, який повинен становити не більше 33 міс.

Одержано редколегію 27.04.81.

УДК 636.2.081.43

СВІТЛІ АКВІТАНИ ТА АБЕРДИН-АНГУСИ В СХРЕЩУВАННІ З ЧОРНО-РЯБОЮ ПОРОДОЮ ХУДОБИ¹

І. О. ГАРМАШ, канд. с.-г. наук

О. І. ЄФІМЕНКО, мол. наук. співроб.

УкрНДІ розведення і штуч. осіменіння велик. рогатої худоби

Методика досліджень. В колгоспі «Жовтень» Володимирецького району Ровенської області протягом 1978—1980 рр. методом груп проведено порівняльне вивчення використання світлих

аквітанських та абердин-ангуських плідників для схрещування з чорно-рябою худобою. Піддослідних тварин у групі від-

¹ Роботу виконано під керівництвом д-ра с.-г. наук В. Ю. Недави.